

Qaxramon ALMANOV,
 GulDU "Tarix" kafedrası dotsenti
 E-mail: almanov20111988@gmail.com
 Tel: (95)599 40 50

O'z FA MAM katta ilmiy xodimi, t.f.d. G'.B.Boboyorov taqrizi asosida

CHUBAR ELI OF JIZZAKH AND ITS BRIEF HISTORY

Annotation

In this article, data from statistical collections and ethnographic expeditions related to ethnic history of the population of the region from the middle of the 19th century to the beginning of the 20th century of the Chubar village of the Jizzakh oasis are scientifically analyzed through the method of historical and comparative research.

Key words: Chubar village, Yailov O'damali and Kara village, Molguzar foothills, Takirluk, Novka, Chirqar, Yangikurgan, Altai, Solokoy Sharlik top, Bokkishi top, Telpakboy top.

ЧУБАР ЭЛИ ДЖИЗАКСКИЙ И ЕГО КРАТКАЯ ИСТОРИЯ

Аннотация

В данной статье с помощью метода исторические и сравнительные исследования.

Ключевые слова: Село Чубар, село Яйлов Одамали и Кара, предгорья Молгузара, Такирлок, Новка, Чиркар, Янгикурган, Алтай, вершина Солокой Шарлик, Мяч Боккиси, мяч Тельпакбой.

JIZZAXNING CHUBAR ELI VA UNING QISQACHA TARIXI

Ushbu maqolada Jizzax vohasining Chubar qishlog'ining XIX asrning o'rtalaridan boshlab, mintaqa aholisining XX asr boshlaridagi etnik tarixi masalasiga oid statistik to'plamlar va etnografik ekspeditsiyalardagi ma'lumotlar tarixiy-qiyosiy tadqiqot usuli orqali ilmiy jihatdan tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Chubar qishlog'i, Yaylov O'damali va Qora qishloq, Molguzar tog' etagi, Taqirloq, Novqa, qirqlar, Yangiqo'rg'on, Oltoy, So'loqoy Sharlik to'p, Boqkishi to'pi, Telpakboy to'pi.

Kirish. Sangzor daryosining o'rta oqimi va uning o'ng va so'l tamonida joylashgan Chubar qishlog'i tarixi masalasida olib borgan tadqiqotlarimizga ko'ra bu ko'hna qishloq aholisi XIX asrning o'rtalaridan boshlab bugungi o'zlari yashab turgan qishloqlariga kelib o'rnatish boshlashgan. Mintaqa aholisining XX asr boshlaridagi etnik tarixi masalasiga oid vohada bo'lgan rossiyalik sayyohlarning asarlari, xususan, statistik to'plamlar va etnografik ekspeditsiyalardagi ma'lumotlarda bu qishloq to'g'risidagi dastlabki yozma ma'lumotlar saqlanib qolgan. Chubar qishlog'i Jizzax vohasining Baxmal tumanida joylashgan, shonli tarixga ega geografik hudud. Chubar hududida yashayotgan aholining mashg'ulotlari chorvachilik bo'lib bunda aholi asosan uy chorvachiligi bilan shug'ullanishgan. Bu chorvador aholi yashaydigan qishloqda 92 bovli o'zbek urug'laridan bo'lgan qirqlar va uning qo'ra qo'lyli bo'lagining bir tarmog'i bo'lgan va qishloq nomiga aylangan, chuborliklar yashashadi. Bu chorvador qavmlar voha hududlariga kirib kelish tarixi Shayboniyxon nomi bilan bog'liqligi bugungi kunda o'z isbotini topganligi ma'lum. Bu qishloqning bunday nomlanishining ham o'ziga xos va sirli tarixi bor. Bu qishloqning nomlanishiga keladigan bo'lsak uni ayrimlar "Chubar", "Chipor", "Chibor", "Chibar" kabi nomlar bilan atashadi. Aslida bu nomlarning hammasi bir ma'noni bildiradi. Qadimiy turkiyda (o'zbekchada) chorvadorlarning asosiy ulovi bo'lgan otlarning bir turi ya'ni asli ko'kish ustiga rangli yo'l-yo'l xol tushgani chibor deb aytilgan. Shuning uchun chuborliklar "Chubar" so'zi "Chibarak" ot nomidan olingan yoki chibarak oti bor odamlar yashaydigan degan ma'noni bildiradi deb ishonishadi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. XIX asr oxiri – XX asr boshlarida Jizzax vohasidagi Chubarliklarning asosiy turmush tarzidan biri bu chorvachilik hisoblangan. Ushbu davrda aholining ko'pchiligida katta miqdorda chorva mollari mavjud. Umuman olganda, Jizzax vohasi chorva mollarinin soni bo'yicha Turkistonda eng yirik hududlardan biri, hatto qo'ylarning soni bo'yicha Samarqand viloyati uездlarining ichida eng katta hudud va mayda shoxli chorva soni bo'yicha ham oldingi o'rinda turgan[1]. Chorvadorlarning yavlov tutish holatlari ham o'ziga xos tarzda amalga oshirilgan bo'lib yaylovlarning bir qancha, yozgi, qishgi turlari vohada mavjud bo'lgan. Yana shuni ta'kidlash kerakki, yozgi yaylovlar bir vaqtning o'zida bir necha vazifalarni bajargan. Birinchidan, chorvasi bor aholi uchun yozgi qarorgoh vazifasini o'tagan bo'lsa, ikkinchidan, chorvalar uchun yaylov vazifasini o'tagan. Shuningdek, ushbu hududlar jamoa uchun foydalaniladigan yer jumladan, xirmon joy vazifasini, ya'ni aholi dalalardan yig'ilgan hosillarini vaqtincha ushbu hududda saqlab turgan[2]. Bu kabi Chubar va uning atroflaridagi qishloqlarda voha qirqlari yaylovlardan asosan o'zlarining chorvasini boqish uchun foydalanishgan. XIX asr oxiri – XX asr boshlarida Jizzax uездining Yangi Qo'rg'on volostida bunday turdagi 5 ta yaylov hududlari mavjud bo'lgan. Jumladan, birinchi yaylov O'damali va Bushquruq qishloqlari yaqinida joylashgan bo'lib, mazkur hudud Baybul Buluq, Katta-Buluq, Oqchag'al va O'rta Buluq degan joylar bilan chegaradosh bo'lgan va maydoni 980 desyatinni tashkil etgan. Yaylov O'damali va Qora qishloq aholisi tomonidan jamoaviy tarzda avloddan avlodga o'tish orqali egalik qilingan, foydalanilgan hamda ta'sarruf etilgan. Bu vaqtda hozirgi Chubar qishlog'i o'rnida uy xo'jaliklari bo'lmagan asosan 5-10 kishi o'zlarining chorvasini qishloq atroflarida aylantirib boqishgan. Yangi Qo'rg'on (bugungi G'allaorol tumani) tadqiqot olib borgan N.Virskiy kuzatuvlari va tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, yaylovning tabiiy chegaralari daralar bilan belgilangan hamda mayda chashmalar yonida bo'lgan. Bunday chashmalar atrofida aholi maskanlaridan misol qilib O'dumali qishlog'i tarkibidan ajralib chiqqan yangi Oqchag'al qishlog'ini ko'rsatishimiz mumkin bo'ladi. Bu kabi qishloqlar atrofida yaylovda 1,5 desyatinalik bedapoya, ikkita jamoaviy tarzda foydalanadigan quduq, 4 ta yozgi masjidlar, bir nechta suvloqlar (chorva mollarini sug'oradigan joy) va mayda buloqlar mavjud bo'lgan. Ushbu hudud 40 yildan ortiq vaqt davomida O'dumali qishlog'ining 94 ta xonadoni va Qora qishloqning 77 ta xonadoni uchun yaylov va qo'ton (qo'ylarning umumiy qamaladigan joyi) vazifasini o'tagan. Bu turdagi yaylov va qo'tonlar atrofida bir ikkita qo'shxonalarda ham mavjud bo'lgan bo'lib bu qo'shxonalarda cho'pon va uning oilasi istiqomat qilishgan. Ushbu hudud ya'ni Chubar va uning atroflari asosiy qismining tuproqlari lalmikor dehqonchilik uchun qulay bo'lgan bo'lsada, bu chorvalar uchun yaylov va qo'ton uchun yagona joy hisoblanganligi uchun jamoa aholisi ushbu yerlarda boshqa aholining dehqonchilik qilishiga yo'l qo'ymagan. N.Virskiy o'zining kuzatuv ishlariga asoslanib, ushbu hudud qadimdan avloddan avlodga o'tish orqali yuqorida nomlari keltirilgan qishloq aholisi tomonidan egalik qilinayotganligi,

foydalanilayotganligi va tasarruf etilayotganligini aytib o'tadi[3]. Ikkinchi yaylov dalasi Molguzar tog' etagida, Chubar qishlog'i hamda ushbu qishloqdan ajralib chiqqan Toqli qishlog'ida joylashgan hamda Chubar qishlog'iga qarashli 82 xonadonning chorva mollari uchun yozgi yaylov vazifasini bajargan. Ushbu yaylov deyarli 1200 desyatini maydondan iborat bo'lib, soy va buloqlar yonlarida Chubar qishlog'iga qarashli qo'rg'onchalar, ikkita yozgi masjid, qo'ylar uchun qurilgan ko'plab qo'tonlar va buloqlar, qishloq aholisi tomonidan qurilgan bir necha suvloqlar mavjud bo'lgan. O'sha davrdagi mahalliy aholi va tevarak-atrofdagi yashovchi aholining aytishiga qaraganda, ushbu maydon qadimdan avloddan avlodga o'tish orqali Chubar va unga qarashli Toqli qishloqchasi aholisi tomonidan egalik qilingan, foydalanilgan va ta'sarruf etilgan hamda mollarni o'tlatish va yozgi yaylovni yagona hudud sifatida saqlab qolish maqsadida boshqa qishloq aholisining lalmikor dehqonchilik qilishga yo'l qo'ymagan[4].

Aholi o'rtasida hunarmandchilik va zarduzlik sohasi rivojlanmagan. Faqatgina har bir oilaning ehtiyojiga loyiq "Taquirloq" Julpat, sholcha, olacha, ot va tuya eshak anjomlari (Jun va paxtadan) urchuq yordamida iplar iyirilgan (yigirilgan) o'rmak deb ataladigan maxsus vosita yordamida asosan ayollar to'qishgan. Yog'ochsozlik (egar jabduq yasash) sohasida faqatgina 2 ta oila vakillari shug'ullanishgan halos. Egar jabduq yasash asosan qo'shni qishloq bo'lgan Novqada yaxshi rivojlangan axoli asosan buyurtma qildirib hunarmandlarga yasatishgan.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqotning metodologiyasi analiz va sintez, tadrijiylik, tarixiy-qiyosiy, ob'ektivlik, davriy-muammoviy va retrospektiv tahlil etishga asoslanadi. Bugungi kunda dunyo fanida tarixiy tadqiqotlar bo'yicha qo'lga kiritilayotgan yutuq va yangiliklardan, ayniqsa, ko'pchilik dunyo olimlari tomonidan qabul qilingan tadqiqot usullari va yondashuvlardan imkon qadar foydalanishga harakat qilindi.

Tahlil va natijalar. Chubar qishlog'i kichik geografik hududda joylashgan bo'lishiga qaramay aholisi asosan Qirg'urug'ning eng katta tarmoqlaridan bo'lgan qoraqo'ylilardan tarqalgan deb hisoblashadi. O'z o'rnida bu qishloqning atrofidagi O'damali, Qoraqishloq, Xoltoy, Toqli, Oqchag'al qishloqlarida ham qoraqo'yli bo'lagining shu nomlar bilan ataladigan bo'laklari istiqomat qilishgan bu nomlar dastlabki vaqtlarda urug'ning to'plari ma'nosida bo'lgan bo'lsa vaqt o'tishi natijasida aholi manzilgoxi ya'ni etnotoponimga aylangan. Bu qishloqlarda yashayotgan aholi sonining muntazam tabiiy ko'payishi natijasida aholi o'zlarining yetti otasi bir bo'lgan o'ziga xos to'plarini tuza boshlashadi. Ayniqsa bu kabi holatlar tadqiq qilayotgan Chubar qishlog'i va chuborliklarda yaqqol saqlanib qolgan. Bu yonma yon joylashgan qishloqlardagi yashayotgan Qirqlar to'g'risida ko'plab ma'lumotlar keltirilgan bo'lib biz uning ayrimlarini keltirib o'tishni lozim topdik. Qirqlar – XX asrning boshlaridagi ma'lumotlarga ko'ra Jizzax vohasidagi eng yirik o'zbek urug'i bo'lib, ularning 20.000 dan oshiqroq qismi Yangiqo'rg'on, O'smat qatorol, Sangzar, Qoratosh volostlarida istiqomat qilishgan[5]. Vohada yashovchi yashovchi qirqlar to'g'risidagi dastlabki ma'lumotlar so'ngi o'rta asrlarda yaratilgan bir qancha mualliflarning asarlarida eslatib o'tilgan. Ularning soni jami 20 ming kishidan oshiq ekanligi vohada asosan ko'chmanchi chorvadorlik bilan shug'ullanganligi takidlanib o'tilgan[6]. Ularning kelib chiqishi to'g'risida turli tuman fikrlar yuradi ularning etnik tarkibidagi bo'linishlari to'g'risida rus tadqiqotchilari va mahalliy tadqiqotchilar bir qancha fikrlarni bildirib o'tishgan. Bu urug' vakillari vohaga kelgan vaqti aniq emas turli tahminlar keltirib o'tilgan shunday fikrlardan birini rus tadqiqotchisi Radlov undan so'ng A.Grebinkin, N.Virskiy shuningdek N.Aristov ham bu urug' to'g'risida bir qancha fikrlarni bildirib o'tishgan. N.M.Virskiyning keltirib o'tishicha Sangzor daryosi bo'ylariga qirg, yuz, saroy, nayman kabi qabilalarning kelib joylashishi Abdullaxon nomi bilan bog'liq bo'lgan ular XVI asrdan ko'chib kelib o'rtnasha boshlagan[7].

Ularning fikrlarini va dala tadqiqotlarimizni umumlashtirib voha qirqlari yettita katta guruhga: ya'ni qoraqo'yli, qoracha, moltop-mulkush, chaprashli, chortkesar, to'qchora, chuvilloqqa bo'lingan degan ma'lumotlar bermoqchimiz.

Bu urug'ning ichidagi bo'laklar o'z navbatida turli to'plarga va shoxlarga bo'linib Jizzax uezdining Yangiqo'rg'on (G'allaorol) volostida jami 1920-yildagi ma'lumotga ko'ra 13 ming[8] 1926-yildagi ma'lumotlarga qaraganda 20 ming atrofida yashab asosan yarim chorvador va o'troq hayot kechirgan bo'lgan. Bugungi Jizzax viloyatining asosan G'allaorol, Baxmal shuningdek qisman Jizzax va Zomin tumanlarida bu urug' vakillarining biz aniqlaganimiz jami 40 dan oshiq to'plarga bo'linib yashab kelishmoqda[9]. Ularning ayrimlarining to'pining nomi joy nomiga etnotoponimga aylanganiga guvoh bo'ldik. Masalan, kuya bosh, ko'kgumbaz, qirg, sug'unboy, to'q chura, quyonquloqli, qashqabuloq, uch qiz, keshkovut, o'damali, oqchag'al, qora, chibar, xoltoy, tang'ili, qoracha, chuvulloq, moltop, sovruk, muqri, kariz, cho'rtkesar, soylik, qoraqo'yli, o'gat, uyvli, qirg qishloq kabilar bularni yana davom ettirish mumkin. Ular asosan o'troq dehqonchilik va dashtlar atroflarida chorvador tarzda hayot kechirganlar. Jizzax vohasi joy nomlarini tadqiq qilishimiz jarayonida hududdagi ko'pchilik etnotoponimlar asosan ko'chmanchi chorvador tarzda yashagan aholi hayotida saqlanib qolganligiga guvoh bo'lamiz[10]. Bu kabi etnonimlar bilan bog'liq bo'lgan qishloqlar tarixi to'g'risida yozma manbalar va aholining keksa axbarotchilari bergan og'zaki ma'lumotlarga ko'ra Qo'raqo'yli bo'lagidan bo'lgan bir boyning 4 o'g'li bo'ladi ularga otalari bir suruv chorva va odamlarni berib o'zlarining qishloqlarini tashkil qilishni buyuradi. Katta o'g'liga Chipor boychibor ot berib seni qishlog'ing nomi Chibor bo'lsin keyingi o'g'liga Qora ot berib sening qishlog'ing nomi Qora bo'lsin, yana bir o'g'liga kichikroq xoli bor toy berib qishlog'ing Xoltoy bo'lsin yana bir o'g'liga esa chorva berib o'z nomini ya'ni O'damboy nomini berib qishlog'ing nomi O'damali bo'lsin deb takidlagan degan afsonalar yuradi xalq orasida. Misol uchun "Alp Manash" dostonida Boybaroq haqida qo'yidagi so'zlar keladi.

Bar-choqur atqa mingen
Baybaroq degen baatir jurtudu.
Tarjimasi:
Ola-chipor otga mingan
Boybaroq degan botir yashadi.

Bu termada ham ot bilan bog'liq yoki uning rangi bilan bog'liq holatlar keltirib o'tilganiga guvoh bo'lamiz. Xoltoy "Oltoy" so'zining etimologiyasi xususida o'zbek xalqining qipchoq urug'lari rivoyatlari va matallarida ham ayrim haqiqatga yaqin versiyalar uchraydi. Surxondaryo va Qashqadaryo etnik o'zbeklarida "Oltoy olti oyliq jo'lda" degan ibora saqlanadi. Shuningdek mahalliy aholi og'zaki ijodiyotida saqlangan termalarda qo'yidagi jumlar uchraydi: "Olti oyliq jo'limov, adog'i jo'q cho'limov, borib-qoytar joylovim, oynalayin Oltoyim, bir oynalib qoytayin". Bunda "borib-qoytar joylov" chovadorlarning yil bo'yi chorvalarni o'tlatish hududlarini anglatadi. Demak bunda shu narsa bilanadiki bu nom ham ot bilan bog'liq bo'lib xalqning og'zaki axbarotida saqlanib

qolgan ma'lumotlar haqiqatga yaqin keladi. Shuningdek voha toponomiyasi bo'yicha yirik mutaxassis Q.Hakimovning ham tadqiqotlarida shu va shunga o'xshash ma'lumotlar keltirib o'tilgan[11]. Ma'lumki, 92 bovli o'zbek urug'lari nomlari (etnonimlar)ning o'ziga xos kelib chiqishi tarixi bor. Ularning eng qadimiylarining nomlanishi masalasida turli talqinlar bor bo'lib ularning aksariyatida inson uchun do'st bo'lgan yoki ko'makchi ro'lini bajargan jonivorlar, xususan, uy hayvonlari nomi bilan atalgan etnonimlar yani urug'ning totemi hisoblanganlari eng tarixidir. Bunday etnonimlarning paydo bo'lishi bevosita diniy qarashlar bilan bog'liq bo'lib voha hududlaridagi etnooykonimlar majusiylik shomonizm bilan aloqador holda paydo bo'lgan degan qarashlar borligini kuzatamiz. Ma'lumki har bir urug' va qabilalarning muqaddas hayvonlari (totemi) bo'lib, odamlar o'zlarini shu hayvonlardan tarqalgan, — yoki bevosita shu hayvonlar bilan aloqador bo'lgan yoki homiy sifatida qarab kelish holatlari kuzatiladi. Vohadagi jilonli (ilonli), jilontamg'ali (ilon-tamg'ali), qulon, oqbura, qorabura (bura-buvra-bug'ra – bichilmagan erkak tuya), qarg'a, shag'al (shaqal-chiyabo'ri), echki, taka, xo'kiz, tuya, ot, bo'ri etnonimlari shular jumlasidandir[12]. Shuningdek hayvon a'zolarining nomlari tuyoqli, so'loqli, chorva bilan bog'liq, erganak (erganakli), yoki inson ismi bilan bog'liq bo'lganlari ergash, jo'ldosh, yori, eshim, ham urug' yoki to'p nomiga aylanib etnonimga aylangan. Hayvon nomlari va boshqa chorva bilan bog'liq tarzda atalgan etnonimlar ba'zan shu urug' ajdodining laqabi ham bo'lishi mumkin. Voha etnonimlari orasida urug'-aymoq tamg'asi nomi bilan atalgan etnonimlar ham ko'pchilikni tashkil etgan. (achamayli, oshamayli, qo'shtamg'ali, bolg'ali, kosovli, qaychili, taroqli, cho'michli, qirg'ili) Qishloqda aholi sonining o'sib borishi natijasida aholi etti otasi bir bo'lganlar alohida to'plarga bo'linish holatlari keyingi davrlarda ko'payadi. Bularga misol qilib quyidagi to'plarni keltirib o'tamiz.

1. So'loqoy to'pi yoki So'loqoy devonbegi to'pi (bunday nomlanishiga keksa axbarotchilarning o'z shajaralari to'g'risidagi aytilgan axbarotlariga ko'ra Buxoro amirining qo'shinida xizmatda bo'lgan Chap qo'lli gavdasi ulkan odam) dan tarqalganlar degan ilmiy asosga ega bo'lmagan qarashlari bu to'p vakillari orasida so'ngi paytlarda o'ylab topilgan[13].

Aslida So'loqoy so'loq nomli o'zak so'zdan tashkil topgan bo'lib bu so'zning bir necha ma'nosi ma'lum – 1) qora jigar, taloq; 2) qo'y-echki qulog'ining biron joyini kesib yem solish, tamg'alash usullaridan biri — quloqning oldingi tomoni o'yib kesilsa, oldingi so'loq, keyingi tomoni o'yib kesilsa keyingi so'loq deyilgan; 3) aravaning o'qiga solinadigan temir. Shuningdek so'loqli – yuz qabilasining tarmoqlaridan birining nomi ham shunday ataladi. Bizningcha bu to'pning bunday nomlanishiga So'loq so'zi chova bilan bog'liq so'z bo'lib to'pdagi oy so'zi to'pning tamg'asi shakli bo'lgan bo'lsa kerak yani, So'loqoy chorvasining qulog'iga oy shaklidagi en yoki tamg'asi bo'lgan odamlar shu nom bilan to'y marakalarida aytilgan bo'lsa kerak.

2. Sharlik to'p bu to'pning keksa vakillari bergan axbarotlarga ko'ra shaharlik yoki, bu qishloqdan yani Chubordan yiroqda uzoqroqda hayot kechirib kelgandan tarqalganmiz deya atashadi o'zlarini. Aslida bu so'z ham chorva bilan bog'liq bo'lib en va tamg'asi shakli shar yoki aylana ko'rinishda bo'lgan bo'lsa kerak.

3. Boqkishi to'pi bu to'p vakillari o'zlarini yot kishi yoki baxil kishidan tarqalganmiz deya takidlashadi buning sababi sifatida bularning kuli bir joyda bo'lmasin deb qarag'alganmiz, natijada, bizlar bir joyda yig'ilsak janjal chiqadi, shuning uchun bular baxil yoki bu urug'danmas yot kishilardan deb boqkishi deb nomlangan deydi Tugal Ho'rovov.

4. Telpakboy to'pi bu to'p ham Chuborning eng kichkina bir bo'lagi hisoblanib asosan bosh kiyimsiz yurmaganlar yoki telpakli odamdan tarqalganlar deya takidlashadi uzlarini. Mazkur hududda yashagan aholining ananaviy urf-odatlari bir – biridan farq qilmagan. Vaqt o'tishi bilan urf-odatlarni barcha etnoslar o'zlashtirib, bajarishgan. Bu qishloqda barcha aholi oltoy til oilasining turkiy til turkumidagi qipchoq lahjasida, j lov chi shevada so'zlashadi. Dehqonchilik, chorvachilik va qisman bog'dorchilik bilan shug'ullanuvchi aholi o'rtasida o'zaro tavar ayirboshlash XX asrning so'ngi choragida ancha kuchaydi bu vaqtlarda bu qishloq aholi soni ko'payib o'zlarining to'plariga mansublari gox majburiy gox ixtiyoriy ravishda o'tgan asrning birinchi yarmiga kelib yangi yerlarga ko'chib kela boshlashgan va o'zlarining to'plari yoki urug'lari nomlari bilan ataladigan aholi maskanlariga asos solishgan.

Xulosa va takliflar. Xulosa shundan iboratki, doimiy ravishda chorvachilik bilan shug'ullanib kelgan ayrim urug'lar, dehqonchilik bilan shug'ullanadigan aholidan dehqonchilik sirlarini o'zlashtirib, dehqonchilikda yuqori natijaga erishmoqda. E'tiborli tomoni shundaki mazkur kichik geografik hududda bir urug' vakillari istiqomat qiladi, ular o'rtasida doimiy, o'zaro, maslaxatlashuvlar avlodlar uchrashuvlari o'tkazilib kelinadi. Barcha oqsoqol, keksa nuroniylar boshchiligida to'y, bayram, sayillarni maslahat oshi bilan boshlab, xursandchilik bilan yakunlashadi. Bugungi kunga kelib Chubor nomli aholi maskanlari vohaga tutash hududlardagi bir qator tumanlarda mavjudligi ham bu qishloqning tarixiyligi va o'ziga xos o'tmishga egaligidan dalolatdir.

ADABIYOTLAR

1. Рассудова Р.Я. Хозяйство Каттакурганского уезда Самаркандской области в конце XIX – XX в. // Очерки по истории хозяйства народов Средней Азии и Казахстана. - Ленинград, 1973. - С. 150
2. Вирский Н.М. Очерк Яны-Курганской волости Джизакского уезда Самаркандской области / Справочная книжка Самаркандской области. Выпуск X. – Самарканд, 1912. – С.25.
3. Вирский Н.М. Очерк Яны-Курганской волости Джизакского уезда Самаркандской области / Справочная книжка Самаркандской области. Выпуск X. – Самарканд, 1912. – С.25.
4. Всесоюзный перепись населения 1926 г. т. XXV. Узбекская ССР. ЦСУ. СССР. – М., 1928. – с. 145-149
5. Қ.Алманов. XIX аср охири XX аср бошларида Жиззах воҳаси этномаданий муҳитида қирқ ва қанғлилар. Science and innovation international scientific journal volume 1 issue 8 uif-2022: 8.2 | issn: 2181-3337 <https://doi.org/10.5281/zenodo.7434293>
6. Вирский Н.М. Очерк Яны-Курганской волости Джизакского уезда Самаркандской области. // Справочная
7. книжка Самаркандской области. Вып. X. – Самарканд, 1912. – Б. 4-5.
8. Материалы по районированию Средней Азии. Кн.1. Территория и население Бухары и Хорезма. Часть 1. Бухара. Т., 1926, с.203
9. Қ.Алманов. XIX аср охири XX аср бошларида Жиззах воҳаси этномаданий муҳитида қирқ ва қанғлилар. Science and innovation international scientific journal volume 1 issue 8 uif-2022: 8.2 | issn: 2181-3337 <https://doi.org/10.5281/zenodo.7434293>
10. Қ.Алманов. XIX аср охири XX аср бошларида Жиззах воҳаси этномаданий муҳитида қирқ ва қанғлилар. Science and innovation international scientific journal volume 1 issue 8 uif-2022: 8.2 | issn: 2181-3337 <https://doi.org/10.5281/zenodo.7434293>
11. Қ. Ҳақимов. Жиззах вилояти топонимлари / Жиззах - 2014. «Сангзор», 204 бет.
12. С.Қораев Топонимика дарслик Т. 2003 йил, б. 169-171.
13. Р.Мирзо. Сўлоқой девонбеги шажараси Т. 2013 йил.